

MECBURİ HİZMET UYGULAMASI İLE İLGİLİ SORULAR VE YANITLARI¹

12.04.2017

Hazırlayan

Av. Mustafa GÜLER

Türk Tabipleri Birliği Hukuk Bürosu

İçindekiler

ATAMA SÜRECİ	3
KURA ÇEKİLMESİ	3
GÜVENLİK SORUŞTURMASI.....	3
GÖREVE BAŞLAYANA KADAR ÇALIŞMA	4
SINAVLARA BAŞVURU	4
MECBURİ HİZMET YERLERİ.....	4
ÜNİVERSİTEDE MECBURİ HİZMET	4
ÜNİVERSİTEDE SAĞLIK BAKANLIĞI ADINA EĞİTİM ALANLAR.....	5
İKİNCİ UZMANLIK	5
AKADEMİK KADROYA ATANMA.....	5
MECBURİ HİZMETİ TAMAMLANMIŞ MESLEKİ YETKİNİN KULLANIMI	5
ADAY MEMURLUK	6
SAĞLIK MAZERETİ	6
EŞ DURUMU MAZERETİNDEN YARARLANMA	7
EŞ DURUMU MAZERETİNDE KIDEM	7
TABİP - DIŞ TABİBİ EŞLER	8

¹ Bu doküman TTB-UDEK Asistan ve Genç Uzman Hekimler Çalışma Grubu tarafından Hatay Tabip Odası ev sahipliğinde ve işbirliğinde Hatay'da yapılan Mecburi Hizmet Zirvesi süreci ve sonrasında TTB Hukuk Bürosuna iletilen mecburi hizmet ile ilgili sorulara yanıt üretmek ve bu yanıtları hekim kamuoyu ile paylaşabilmek için 2012 yılında hazırlanmış; süreçte Türk Tabipleri Birliği'ne ulaşan yeni sorularla 12.04.2017 tarihinde güncellenmiştir. Bütün bu süreçlerde etkin katkı sunan Prof.Dr.Dilek ASLAN'a teşekkür ederiz.

EŞ DURUMU MAZERETİNDEN BİR DEN ÇOK YARARLANMA	8
AKADEMİSYEN EŞ	9
EŞİN STATÜSÜNÜN EŞ DURUMUNA ETKİSİ.....	9
KAMU GÖREVLİSİ OLMAYAN EŞ.....	9
ASİSTANLIK SÜRESİNİN EŞ DURUMU MAZERETİNE ETKİSİ	10
MAZERETİN SONA ERMESİ	10
DOĞUM İZİNİ.....	11
DOKTORA/YÜKSEK LİSANS	11
TAAHHÜT SENEDİ	12
ASKERLİK	12
İKİNCİ MECBURİ HİZMETTE ATAMA.....	13
SÖZLEŞMELİ ÇALIŞMA.....	13
İL İÇİ GÖREVLENDİRME	13
GEÇİCİ GÖREVLENDİRME	14
MECBURİ HİZMET BİTİMİNDE İLİ İÇİNDE ATAMA.....	14
İSTİFA / MÜSTAFİLİK YAPTIRIMI.....	14
OLAĞANÜSTÜ HALDE İSTİFA MÜMKÜN MÜ?	15
OLAĞANÜSTÜ HALDE MÜSTAFİ SAYILIRSAM NE OLUR?	15
İSTİFA DİLEKÇESİ.....	15
İSTİFA HAKKININ SINIRI.....	16
ATANAN YERE GİTMEMENİN İSTİFA HAKKINA ETKİSİ	16
İSTİFA HAKKI BİTMİŞ KİŞİNİN MECBURİ HİZMETİ.....	16
MECBURİ HİZMET SONRASI ÇALIŞMA.....	17
ÜCRETSİZ İZİN.....	17
SAĞLIK RAPORU	18
YURTDIŞINDA ÇALIŞMA.....	18
MECBURİ HİZMET KALKAR MI?	18
MECBURİ HİZMET VE TTB.....	19
HUKUKİ YARDIM	19

ATAMA SÜRECİ

1) Asistanlık bitiminden itibaren mecburi hizmetin başlaması süreci nasıl işlemektedir?

Mecburi hizmeti düzenleyen 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Yasasına göre lisans ya da uzmanlık eğitiminin tamamlanmasından sonra 15 gün içinde durumun Sağlık Bakanlığına bildirilmesi ve Bakanlığın diploma/uzmanlık belgesini tescil tarihinden itibaren en geç iki ay içinde gerekli atama süreci ilan edilir.

Bu süreçte, uzmanlık eğitiminin tamamlandığı yerde çalışmaya devam edilmekte; atama kararı ile birlikte Sağlık Bakanlığı kadrolarında uzmanlık eğitimi yapanlar yer değiştirme suretiyle, üniversite kadrolarında yapanlar ise atama suretiyle yeni görev yerlerinde görevlendirilmektedirler.

KURA ÇEKİLMESİ

2) Mecburi hizmet yükümlüsü kura çekmezse gıyabında kura çekilebilir mi? Bu süreçte ceza, vb. uygulamalar olabilir mi?

İlgili yasal düzenleme uyarınca mecburi hizmet kurası çekilmesi için kişinin talebine gerek bulunmamaktadır. Devlet hizmeti yükümlülüğü olan tabipler, atama yerleri ve atama işlemine ilişkin süreç Sağlık Bakanlığı tarafından ilan edilir. İsteyenlerin tercihleri alındıktan sonra kura yoluyla atama işlemi yapılır. Atama sonuçlarının ilan edilmesinden sonra, belgelerin hazırlanması için verilecek yirmi günlük süreden sonra, atama yapılan yerde göreve başlamak gerekir. Haklı mazeret olmadan, on gün boyunca göreve başlanmaması halinde, ilgili, istifa etmiş (müstafi) sayılır.

İlk atamada başvuru gerekmezken, istifa ya da müstafi sayılma sonrasında yeniden kuraya dahil edilmede, yasal bir düzenleme ve gereklilik olmamakla birlikte, fiili olarak, kişinin Sağlık Bakanlığına başvurusu beklenmektedir.

GÜVENLİK SORUŞTURMASI

3) Sağlık Bakanlığı tarafından atamam yapıldı ancak güvenlik soruşturması tamamlanmadığı için göreve başlatılmadım. Tabiplerin mecburi hizmet sebebiyle atanmasında güvenlik soruşturması yapılması gerekiyor mu?

Devlet Memurları Yasasının memuriyete alınacaklarda aranan şartları düzenleyen 48. maddesine "güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak" hükmü eklenmiştir. Bu kuralın uygulanmasında güvenlik soruşturması ile ilgili 4045 sayılı Yasa ve bu yasaya dayalı Yönetmelikte "gizlilik dereceli birim ve kısımlar ile askeri, emniyet, istihbarat teşkilatlarında ve ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde çalıştırılacak personel hakkında" güvenlik soruşturması veya arşiv araştırmasının yapılması gerektiği gözetilerek; söz konusu *personel* dışında kalanlar için de güvenlik soruşturmasının memuriyete başlatılmanın şartı olarak uygulanmaması gerektiği düşünülmektedir.

Ancak Sağlık Bakanlığı, mecburi hizmet ya da açıktan atama olsun bütün atamalarda güvenlik soruşturmasının yapılmış olmasını Devlet memurluğunun şartı olarak uygulamaktadır. Böyle olunca, *şart* tamamlanmadan memuriyete başlatılmamaktadır.

Mecburi hizmetin niteliği gereği, tamamlanmadan mesleğin herhangi bir yerde uygulanması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle, mecburi hizmeti düzenleyen 3359 sayılı Yasa'da bütün işlemler sınırlı sürümlere bağlanmıştır. Bu durum da gözetilerek, mecburi hizmet atamalarında güvenlik soruşturmasının da iki aylık yasal sürede tamamlanması gereklidir. Söz konusu sürenin uzaması İdare'nin hizmet kusuru olarak nitelenerek ortaya çıkan zararlardan sorumlu tutulmasına sebep olabilecektir.

GÖREVE BAŞLAYANA KADAR ÇALIŞMA

4) Üniversitede, Sağlık Bakanlığı kadrosunda uzmanlık eğitimi tamamlayanlar, mecburi hizmete gidene kadar geçen sürede uzmanlığı tamamladıkları üniversitede devam edebilir mi yoksa Sağlık Bakanlığı'nda kadrolarının bulunduğu yere mi geçmek zorundadırlar?

Uzmanlık eğitiminin tamamlanmasından sonra, Sağlık Bakanlığı tarafından atama yapılana kadar aynı yerde, aynı statü ile çalışmaya devam edilir.

Uzmanlık eğitiminin Sağlık Bakanlığı adına yapılması durumunda bu uzatılmış çalışma süresinde de statü aynı kalır, döner sermaye dışındaki maaşı Sağlık Bakanlığı tarafından karşılanarak çalışmaya devam edilir.

SINAVLARA BAŞVURU

5) Sağlık Bakanlığı kadrosunda yer alan araştırma görevlileri mecburi hizmete gitmeden yan dal sınavına başvuruda bulunarak yan dal asistanlığına başlayabilir mi? Yapılacak mecburi hizmetin süresi yan dal eğitiminin süresinden etkilenir mi?

Uzmanlık eğitiminin tamamlanmasından sonra yan dal sınavlarına başvurabilmek için mecburi hizmetin tamamlanmış olması şartı bulunmamaktadır. Uzmanlık eğitiminin yapıldığı kurumun üniversite hastanesi ya da eğitim ve araştırma hastanesi olması, kadronun üniversitede ya da Sağlık Bakanlığında bulunması bu kuralda değişiklik yapmamaktadır.

MECBURİ HİZMET YERLERİ

6) Sağlık Bakanlığı dışında da mecburi hizmet kadroları var mıdır?

Mecburi hizmet için görevlendirilebilecek yerler Sağlık Bakanlığı veya Sağlık Bakanlığınca uygun görülen Milli Savunma Bakanlığı ve diğer kuruluşlarda ilan edilen kadrolardır.

Gülhane Askeri Tıp Akademisinin kapatılması sebebiyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin hekim gereksinimi de Sağlık Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu nedenle, son dönemlerde mecburi hizmetini yapmak üzere çok sayıda hekimin Milli Savunma Bakanlığına bağlı olarak çeşitli askeri birimlerde görevlendirildikleri görülmektedir.

ÜNİVERSİTEDE MECBURİ HİZMET

7) Üniversitelerde mecburi hizmet kadroları var mıdır?

Mecburi hizmet için ilan edilen kadrolar arasında üniversite tıp fakültelerine ait kadroların bulunması da mümkündür. Bu her atama döneminde kurumların talepleri alındıktan sonra Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Ancak özel üniversiteler için

herhangi bir kadro açılmamaktadır. Çünkü mecburi hizmet, Yasa gereğince, Devlet memurluğu ya da sözleşmeli personel olarak kamu kurumlarında yerine getirilir.

ÜNİVERSİTEDE SAĞLIK BAKANLIĞI ADINA EĞİTİM ALANLAR

8) Üniversite hastanesinde, kadrosu Sağlık Bakanlığı'na bağlı uzmanlık eğitimi yapanların yükümlülük ve mecburi hizmet süreci nasıl olur?

Sağlık Bakanlığı adına bir üniversitede uzmanlık eğitimini tamamladıktan sonra Bakanlık ya da bağlı kuruluşlarında hizmet yapma yükümlülüğü bulunmaktadır. Yüklenme senedinin İl Sağlık Müdürlüğüne karşı düzenlenmiş olması bu bakımdan önem taşımaz. Sağlık Bakanlığı hizmete gereksinim duyduğu herhangi bir yerde görevlendirebilir. Bu görevlendirme ile mecburi hizmet de yapılmış olmaktadır.

İKİNCİ UZMANLIK

9) Mecburi hizmeti tamamlanan bir uzmanlıktan sonra ikinci uzmanlık yapılması durumunda ikinci uzmanlığın yeni bir mecburi hizmeti bulunmakta mıdır? Yeni bir mecburi hizmet gerekiyorsa, yapılan mecburi hizmet süresi ikinci uzmanlığın mecburi hizmet süresinden düşülebilir mi?

Mecburi hizmet yasasına göre her eğitim ayrı ayrı mecburi hizmete tabi tutulmuştur. Bu sebeple ikinci uzmanlık eğitiminin de mecburi hizmeti vardır ve önceki uzmanlık için yapılan mecburi hizmet ikinci uzmanlık sebebiyle ortaya çıkan mecburi hizmet süresinden düşülemeyecektir.

AKADEMİK KADROYA ATANMA

10) Hekim bir üniversitenin uzman ya da öğretim üyesi kadrosuna alınırsa mecburi hizmet yükümlülüğünden muaf olunur mu? Ya da üniversitede yapılacak hizmet mecburi hizmet kapsamında değerlendirilebilir mi?

Mecburi hizmet ile ilgili düzenlemelerde mecburi hizmet atamasının mazeret ve sağlık sebepleri dışında kur'a ile yapılacağı belirtilmiştir. Ayrıca mecburi hizmet ataması yapılan yerdeki çalışma statüleri de 3359 sayılı Yasa'da belirtilmiştir.

Buna göre, ihtiyaç halinde üniversite kadrosuna da Sağlık Bakanlığı tarafından atama yapılması mümkündür. Bu durumda anılan birimdeki çalışma mecburi hizmet süresinden sayılır.

Ancak, Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan bir atama olmadıkça, üniversitede uzman ya da yardımcı doçent, doçent vb. bir kadroya atanma halinde mecburi hizmetten muaf tutulmak ya da burada geçen sürenin mecburi hizmet süresinden sayılmasına olanak veren bir düzenleme bulunmamaktadır.

MECBURİ HİZMETİ TAMAMLANMIŞ MESLEKİ YETKİNİN KULLANIMI

11) Daha önceden kazanılmış bir uzman unvanı varsa ve bu uzmanlık tamamen başka bir aladaysa bu uzmanlık kullanılabilir mi? En son bitirilen

uzmanlığın mecburi hizmetini yapmadan bir önceki uzmanlık unvanı kullanılarak hekimlik yapılabilir mi?

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun Ek 3. Maddesi uyarınca; tabip, uzman tabip ve yan dal uzmanlık eğitimini tamamlayarak uzman tabip unvanını kazananlar, her eğitimleri için ayrı ayrı olmak kaydı ile devlet hizmeti yükümlülüğüne tabidirler. Aynı Yasa'nın Ek 4. maddesinin son fıkrasında "Devlet hizmeti yükümlülüğü kapsamındaki personel, bu görevlerini tamamlamadan mesleklerini icra edemezler." düzenlemesi yer almaktadır.

Bir yasa maddesinin kazanılmış hakların kaybına yol açacak şekilde yorumlanması hukuka uygun olmayacağından, burada sözü edilen "mesleğin icra edilememesi" ifadesinden, mecburi hizmete tabi olmayan ya da mecburi hizmeti yerine getirilmiş olanı da içerecek şekilde bütünü bir biçimde hekimlik mesleğinin değil, zorunlu hizmete tabi olanın anlaşılması gerekeceği düşünülmektedir.

Buradan hareketle; ikinci uzmanlık eğitimi sonrası zorunlu hizmetini yapmayan bir hekimin önceki uzmanlığında her türlü çalışması olanaklıdır.

ADAY MEMURLUK

12) Aday memurluk nedir, buna bağlı kısıtlamalar var mıdır?

Sağlık Bakanlığı ya da bağlı kuruluşları kadrolarından birine ilk defa yapılan atamada bir yıldan az olmayan süreyle aday memurluk söz konusudur.

Bu bağlamda, lisans eğitiminin tamamlanmasından sonra atama veya üniversite kadrolarında yapılan uzmanlık eğitimi sonrasında Sağlık Bakanlığı kadrolarına yapılan atamada bir yıl süreyle aday memurluk dönemi uygulanır. Ancak uzmanlık eğitimi Sağlık Bakanlığına bağlı eğitim ve araştırma hastanelerinden birinde yapılmış ise, aday memurluk o süreçte tamamlanmış olacağından, mecburi hizmet atamasında yeniden adaylık söz konusu olmaz.

Yönetmeliğin 30/5. maddesine göre tabibin yakınlarından birinin şehit ya da gazi olması ile sağlık mazereti ve can güvenliği ve olağanüstü mazeretler dışında adaylık süresince atanma talebinde bulunulamaz. Söz konusu kuralda aile birliğinin sağlanmasına ilişkin istisna belirtilmemiş olsa da 3359 sayılı Yasa uyarınca mecburi hizmet atamasında eş durumu ve sağlık mazeretinden yararlanmak mümkündür ve aday memurluk sebebiyle yasal hakkın kısıtlanması söz konusu olamaz.

Aday memurluk döneminde dikkat edilmesi gereken bir nokta da disiplin cezasına ilişkindir. Adaylık süresi içinde aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir; üç yıl süreyle Devlet memurluğuna alınmazlar.

SAĞLIK MAZERETİ

13) Mecburi hizmette sağlık mazereti gözetilir mi?

Mecburi hizmet ile ilgili düzenlemelerde iki temel mazeret genel kuraya katılmaksızın ilgili mazerete uygun bir atama yapılmasına olanak sağlamaktadır. Bunlardan biri eş durumu mazereti diğeri de sağlık mazeretidir.

Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 19. maddesindeki düzenlemeye göre "*Personelin kendisinin, eşinin, annesinin, babasının, bakmakla yükümlü olduğu çocuklarının ve yargı kararı ile vasi tayin edildiği kardeşinin hastalığının görev yaptığı yerde tehlikeye girdiğini veya görev yerinin değişmemesi hâlinde tehlikeye gireceğini, üniversiteler veya Bakanlık eğitim ve araştırma hastanelerinden alınacak sağlık kurulu raporu ile belgelendirmesi halinde tedavinin yapılabileceği bir sağlık*

kurum veya kuruluşunun bulunduğu veya sağlığının olumsuz etkilenmeyeceği bir ilin münhal kadrolarına sağlık mazereti değerlendirme komisyonu kararı doğrultusunda atanır.”

Maddede belirtildiği üzere, sağlık mazeretinin özü ilgili kişinin **hastalığının, görev yaptığı yerde tehlikeye girdiğini veya görev yerinin değişmemesi hâlinde tehlikeye girebilecek olmasıdır.** Bu durumun sağlık raporu ile belgelendirilmesi ve ilgili komisyonun uygun bulması halinde, **tedavinin yapılabileceği bir sağlık kurum veya kuruluşunun bulunduğu veya sağlığının olumsuz etkilenmeyeceği** bir ile atama yapılacaktır. Bu değerlendirme, mecburi hizmet atamasından önce yapıldığından, mecburi hizmet atama kurası yapılmadan, tabibin adı atanacaklar arasında yayınlandığında ilgili raporla birlikte sağlık mazeretinden yararlanarak atama talebinde bulunulması yerinde olacaktır.

Komisyon değerlendirmesinin sağlık mazeretini dikkate almayan bir şekilde ortaya çıkması halinde genel kuraya dahil edilerek mecburi hizmet ataması yapılır. Bu durumda, sağlık mazeretinden yararlanma isteğinin reddine ilişkin kararın yayınlandığı tarihten itibaren 60 gün içinde idare mahkemesinde dava açarak kararın yargısal denetiminin sağlanması mümkündür.

Bütün bunlardan başka, söz konusu Yönetmeliğin 16. maddesinde, Sağlık Bakanlığı kadrolarında olanların iller arası nakil talebinde bulunmalarıyla ilgili düzenlemeler arasında *“Standardın uygun olması kaydıyla bu Yönetmeliğin puan, süre ve dönem ile ilgili hükümlerine bağlı kalmaksızın;... **kendisinin engelli olduğunu belgelendirmesi halinde ise talep ettiği vere,... bir defaya mahsus olmak üzere atanabilir.**”* hükmü de mevcut olup anılan hükümden yararlanılması da mümkündür. Ayrıca hatırlatmak gerekir ki; sağlık veya engelli olmaya bağlı atama talepleri aday memurlara getirilen talep kısıtlamasının da kapsamı dışındadır.

EŞ DURUMU MAZERETİNDEN YARARLANMA

14) Eş durumu kapsamında atamalar nasıl yapılmaktadır?

Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin eş durumu nedeniyle atamayı düzenleyen 20. maddesine göre eşlerin ikisinin de Bakanlık personeli olması halinde, statü bakımından üst kabul edilen personele öncelik tanınmakta, aynı statüde olanların ise D veya C hizmet gruplarından uygun bir ilde aile birliği sağlanmaktadır. Eş durumu açısından astlık üstlük sıralaması; “Bakanlık ve Bağlı Kuruluş Merkez Teşkilatı kadroları, il sağlık müdürü/halk sağlığı müdürü/genel sekreter, başkan, hastane yöneticisi, başhekim, eğitim görevlisi, başasistan, yan dal uzmanları, uzman tabipler, uzman dış tabipleri, tabipler, dış tabipleri ve diğer sağlık personeli şeklindedir.”

EŞ DURUMU MAZERETİNDE KIDEM

15) Sağlık Bakanlığı'nın eşlerin atamasında kıdem ile ilgili düzenlemeyi kaldırdığına dair bilgiler bulunmaktadır. Eğer açık varsa kıdemli olan eş kıdemsiz olan eşin yanına atanabilir mi?

Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde 4.4.2015 tarihinde yapılan değişiklikle eş durumu mazereti sebebiyle atanmada eşler arasındaki kıdem etkisi kaldırılmıştır. Ancak eşler arasında statüye göre (uzman tabip, uzman dış tabibi, tabip, dış tabibi, eczacı gibi) sıralama vardır ve atamada ast üste tabidir.

Eşlerin her ikisi de uzman tabip veya her ikisi de tabip ise aile birliğinin D veya C hizmet grubu bir ilde sağlanması esastır. D veya C hizmet grubunda aile birliğinin sağlanamaması halinde; her iki eşin unvan ve branşında eşlerinin görev yaptığı ilin standardına göre doluluk oranı az olan ilde aile birliği sağlanır. Doluluk oranlarının da eşit olması halinde; aynı hizmet bölgesinde görev yapan eşlerden yer değiştirme talebinde bulunanın, farklı hizmet bölgelerinde görev yapan eşlerden ise üst hizmet bölgesinde görev yapanın görev yeri değiştirilir.

TABİP - DIŞ TABİBİ EŞLER

16) Uzman tabip mecburi hizmet atamasında uzman dış tabibi olan eşine tabi olarak atama talep edebilir mi?

Yönetmeliğe göre uzman tabip, uzman dış tabibine ve tabip dış tabibine göre daha üst bir statü olarak tanımlanmış ve astın görev yeri üste bağlı olarak değiştirilir denilmiştir.

Bu durumda, her ikisi de Sağlık Bakanlığına bağlı olarak görev yapan kişilerden uzman dışhekim eş uzman tabip eşin mecburi hizmet için atandığı yere naklen atanabilecektir.

EŞ DURUMU MAZERETİNDEN BİRDEN ÇOK YARARLANMA

17) Aynı şehirde iki kez eş durumundan faydalanılamaması şeklinde bir durum söz konusu mudur?

Eş durumu mazeretinden yararlanma ile ilgili düzenlemede, aynı şehir için ya da aynı eş için söz konusu mazeretin birden fazla kullanılamayacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

AKADEMİSYEN EŞ

18) Eşin tıp dışında herhangi bir alanda özel bir üniversitede akademisyen (yardımcı doçent, doçent, profesör) olarak çalışması durumunda eş durumundan tayin söz konusu olabilir mi?

Hekimlerin eş durumu nedeniyle atama ya da nakil talebinde bulunması halinde Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 20. Maddesine göre işlem yapılır. Yönetmeliğin 20/2-ç hükmüne göre “Eşi, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu kapsamında kurulan üniversitelerde öğretim üyesi olanların ataması eşinin görev yaptığı yere yapılır.”

Bu hükme uygun olarak, eşi özel bir üniversitede ve tıp dışı bir alanda olsa da öğretim üyesi olanların eş durumu nedeniyle atama/nakil talepleri kabul edilmektedir.

EŞİN STATÜSÜNÜN EŞ DURUMUNA ETKİSİ

19) Mecburi hizmette eşlerden birisi asistan ya da öğretim üyesi olanların dışında kalanlar eş durumu mazeretinden yararlanamaz mı ?

Eşi Sağlık Bakanlığında görevli olmayan hekimlerden kamu görevi yapan bir kısmına bağlı olarak eş durumu mazeretinden yararlanılabileceği Yönetmelikte açıkça düzenlenmiştir. Buna göre; öğretim üyeleri, mülki idare amirliği, milli istihbarat, emniyet hizmetleri sınıflarından birinde veya Türk Silahlı Kuvvetlerinde subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş veya uzman er olarak görev yapanlar, hâkim, savcı, noter ya da milletvekili, belediye başkanı, muhtar veya noter olan eşlerinin bulunduğu yere tabibin ataması yapılmaktadır.

Ayrıca, bir de içeriği Bakanlık tarafından belirlenen daha örtülü bir düzenleme de bulunmaktadır. Bazı kurumlarla Bakanlık arasında protokol yapılmakta ve eş durumu mazeretinde dikkate alınmaktadır. Diğer yandan, tabibin “Eşinin görev yaptığı kurumun başka yerde teşkilatının bulunmaması, kadro veya mevzuatı açısından aile birliği mazeretine dayalı atanma imkânının olmaması halinde talep değerlendirilir” kuralı da Bakanlık tarafından her işlemde ayrı değerlendirme yapılmasına sebep olmaktadır.

Bütün bunlardan başka, Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan bu düzenleme aile birliğinin sağlanmasında tabibin eşinin “statüsüne” üstünlük tanımış ve asıl olarak güvenlik güçleri, yargı mensupları ve seçilmişlere ayrıcalık sağlamıştır. Tabibin eşi yukarıdaki statülerden birinde görev yapmıyor ise aile birliğinin sağlanması neredeyse hiç bir zaman mümkün olamamaktadır. Oysa sağlık hizmetlerinin yaygın ve sürekli sunulabilmesi ile aile birliğinin sağlanmasının dengelendiği ve aynı durumda olan herkes için eşit uygulanan ölçülü bir kural getirilmelidir.

KAMU GÖREVLİSİ OLMAYAN EŞ

20) Eşi kamu görevlisi olmayan tabiplerin eş durumu mazeretinden yararlanması mümkün müdür?

Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik’te yapılan değişiklik ile eşi kamu görevlisi olmayan memurların da bazı şartları taşımaları halinde eş durumu mazeretinden yararlanarak aile birliklerinin sağlanabilmesine olanak tanınmıştır.

Sağlık Bakanlığı'nın bu genel düzenlemeye aykırı kural ve uygulamaları üzerine Türk Tabipleri Birliği ve bazı hekimler tarafından iptal davaları açılmıştır. Bu davalarda; eşit, adil ve ölçülü olmadığı gerekçesiyle Yönetmeliğin eş durumu mazeretinden yararlanmayı engelleyen bir kısım kurallarının yürütmesi durdurulmuştur.

Sağlık Bakanlığının girişimleriyle, Devlet Memurları ile ilgili genel yönetmelikte değişiklik yapılmış, eş durumu mazeretinden yararlanmada bir kısım sağlık çalışanlarıyla ilgili olarak farklı usul ve esasların belirlenmesine imkan tanınmıştır.

Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği, eşi kamu görevlisi olmayanlar için eş durumu mazeretinden yararlanma hakkını *stratejik personel* olmayanlar bakımından tanımıştır. Bu durumda, eşi kamu görevlisi olmayan bir tabibin eş durumu mazeretinden yararlanarak aile birliğini sağlayabilmesi hiçbir zaman mümkün olamamaktadır.

Yapılan bu düzenlemelere ilişkin olarak da Türk Tabipleri Birliği dava açmıştır. Bu davanın sonucu, uygulamanın daha adil olmasına katkı sağlayabilecektir

ASİSTANLIK SÜRESİNİN EŞ DURUMU MAZERETİNE ETKİSİ

21) Eşi araştırma görevlisi olan kişi mecburi hizmet atamasında eş mazeretinden atama talep etmek isterse eşinin asistanlığını bitirmesine en az 6 ay kalmış olması şartı sunulmaktadır. Bitirme süresi olarak belirtilen 6 aylık zamanı etkileyecek bir durum atama sürecinden önce veya sonra belli olursa atanmadaki şartı sağlamış olur mu?

Mecburi hizmet atamasında eşin uzmanlık eğitimi almakta olması haklı mazeret olarak kabul edilerek mecburi hizmet için uzmanlık eğitimi alınan ildeki bir kadroya atama yapılmaktadır. Ancak bunun için başvuru tarihi itibarıyla eşinin kalan uzmanlık eğitim süresinin altı aydan fazla olması zorunludur.

Bu çerçevede, eşin gebeliği sebebiyle uzmanlık eğitiminin uzamasının mecburi hizmet için atama talep edilen tarihte, bir başka ifadeyle başvuru tarihinde mevcut olması gereklidir; olasılık üzerine işlem yapılamaz. Ancak, mecburi hizmet için atama yapıldıktan sonra eşin uzmanlık eğitimine başlaması veya uzmanlık eğitiminin uzamış olması halinde eşin uzmanlık eğitimi yaptığı yere naklen tayin talep edilmesinin önünde bir engel yoktur.

MAZERETİN SONA ERMESİ

22) Eş durumundan yararlanılarak ataması gerçekleştirilmiş hekimin mazeret durumu hangi şartlarda son bulur? Mazeret gerekçesinin tekrar tekrar beyanı gerekmekte midir? Ne kadar süreyle mazeret gerekçesini ortaya koymak gerekir?

Eş durumu mazeretinden yararlanılarak eşin bulunduğu yere atama yapıldığında, her yıl Ocak ayında, bu mazeretin devam ettiğinin beyan edilmesi gerekir. Eşin vefatı, boşanma, eşin uzmanlık eğitimini tamamlaması gibi sebepler eş durumu mazeretinin ortadan kalkmasının örnekleri olarak sayılabilir. Bu durumda, Bakanlık hekimi bulunduğu yerden başka yere atama yetkisine sahip olmaktadır.

Ancak, eş durumu mazereti sebebiyle atama yapılan yerde fiilen beş yıl çalışılmış olması halinde, eş durumu mazeretinin devam ettiğine ilişkin bildirim yapılmasına artık gerek bulunmamakta; söz konusu mazeret ortadan kalkmış olsa dahi o yerde çalışmaya devam edilebilmektedir.

DOĞUM İZNI

23) Doğum izni süreci ve mecburi hizmet yükümlülüğü ile ilgili durum nedir?

Doğum izninden yararlanabilmek için kamu hizmetine katılmış olmak gerekir. Bu nedenle, önce kuraya katılmak, ardından doğum sebebiyle hak edilen iznin kullanılması için ilgili sağlık müdürlüğüne başvuru yapmak gerekir. Kuranın çekilmesi ve göreve başlanmasından sonra doğum iznine ayrılmak, Devlet memurluğu başladığından bir kısım dönemin aylığının alınması ve sağlık güvencesinden yararlanılabilmesi bakımından avantajlıdır.

Ancak tercih edildiğinde, doğum sebebiyle mecburi hizmet atamasının ertelenmesi de mümkündür. Zira, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun Ek 4. Maddesinin ikinci fıkrasında haklı bir mazeret sebebiyle mecburi hizmetin geciktirilebileceği düzenlenmiştir. Her ne kadar doğum sebebiyle mecburi hizmetin ertelenebileceği sürenin ne kadar olabileceğine ilişkin açık bir düzenleme Yasa'da mevcut değilse de bu sürenin Devlet memurluğunda olduğu gibi iki yıl olarak uygulanması yerindedir. Doğum sebebiyle kuranın ertelenmesi talebi kuraya esas listede ismin çıkmasından sonra Sağlık Bakanlığına başvurularak yapılabilir.

DOKTORA/YÜKSEK LİSANS

24) Doktora ya da yüksek lisans gibi bir programa kayıt olunursa bu programa uygun bir şehir yerleştirmesi talep edilebilir mi? Bu konuda hukuksal girişimde bulunulabilir mi?

Sağlık Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde mazeretler esas olarak eş durumu ve sağlık mazereti olarak belirlenmiştir. Ayrıca, boşanma veya şiddete uğrama ve benzeri istisnai mazeretlerle ilgili düzenlemeler de bulunmaktadır. Sağlık alanındaki öğrenim sebebiyle yer değişikliği talebinde bulunulabileceği de Yönetmelik'te düzenlenmiş ise de, bu hak, stratejik personel olarak kabul edilen tabipler bakımından kısıtlanmıştır.

Ancak, eğitim hakkının anayasal bir hak olması ve doktora ya da yüksek lisans yapılan yere atama/nakil yapılmasının hizmet gereklerine aykırı olmaması durumunda tabip ve uzman tabiplerin ilgili yere atanmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Söz konusu koşullar uygun olmasına karşın sadece Yönetmelikte bu yönde düzenleme bulunmadığı gerekçesiyle olumsuz işlem tesis edilmesi durumunda iptali için dava açılabileceği dikkate alınmalıdır.

Diğer yandan bu düzenleme de Türk Tabipleri Birliği tarafından ilgili Yönetmeliğin iptali istemiyle açılan davaya konu edilmiş ise de henüz karar verilmemiştir.

TAAHHÜT SENEDİ

25) Sağlık Bakanlığı adına üniversitelerde çalışan doktorlara senet imzalatılmaktadır. Bu senet hazırlanırken farklı kurumlar farklı yollar izlemektedir. Örneğin bir kısmı sadece maaş üzerinden hesaplama yaparken, bir kısmı maaş ve sabit döner üzerinden hesaplama yapmaktadır. Bu konuya ilişkin değerlendirmeler nelerdir? “Senet imzalanması” konusunda güncel bilgi nedir?

663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 56. maddesinde, mecburi hizmetten bağımsız olarak, Sağlık Bakanlığı kadrolarında ancak başka kurumlarda uzmanlık ya da yan dal uzmanlık eğitimi yaptırılabilirliği; bunların maaşlarının Bakanlık tarafından ödeneceği ve eğitim süresi kadar Bakanlığa karşı hizmet yükümlülüklerinin bulunduğu belirtilmiştir. Aynı maddede, bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda yapılan harcamanın tahsil edileceğine ilişkin olarak hekimlerden yüklenme senedi alınacağı da hükme bağlanmıştır.

Yasal düzenlemeye göre, bu kişilerin döner sermaye ek ödemesi hariç olmak üzere bütün mali ve sosyal hakları Sağlık Bakanlığı tarafından karşılanmakta; bu eğitim sebebiyle Bakanlık bünyesindeki çalışmanın yapılmaması durumunda da kendileri için Bakanlıkça yapılmış olan her türlü ödemelerin faiziyle birlikte alınması gereklidir.

Bakanlığın yayınladığı yüklenme senedi örneğinde bu ödemeler aylık, ücret, aidat, zam, tazminat, ödenek, tayın bedeli gibi adlar altında tarafına yapılan her türlü ödemeler ile yol ve diğer giderlerini ve bu hususlara ilave olarak ilgili adına program içinde veya dışında her ne sebeple ve şartla olursa olsun sarf edilen meblağ şeklinde ifade edilmektedir.

Bu durumda sabit miktar olarak ödenen döner sermaye ek ödemesi ile döner sermaye ödemelerinin Bakanlık tarafından tahsil edilecek tutar içinde değerlendirilmemesi gereklidir. Aksine uygulamalar karşısında dava açılarak tahsil edilmesi gereken gerçek tutarın Mahkeme tarafından saptanmasını istemek mümkündür.

Ayrıca belirtmek gerekirse, bu düzenleme mecburi hizmet benzeri bir yükümlülük getirmekte ise de doğrudan mecburi hizmetle ilgili değildir. Yükümlülük süresinin mecburi hizmet ile çakışması mümkün olup, bu durumda eş zamanlı olarak her iki yükümlülük yerine getirilmiş sayılacaktır.

ASKERLİK

26) Askerlik mecburi hizmetten veya mecburi hizmet askerlikten sayılır mı?

Sağlık Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığınca birlikte belirlenen yerlerde askerlik hizmetini yedek subay olarak yerine getirenler, Devlet hizmeti yükümlülüğünü tamamlamış sayılır. Ancak mecburi hizmetini yapanların askerlik ödevinden muaf olduğuna ilişkin bir kural ise bulunmamaktadır.

İKİNCİ MECBURİ HİZMETTE ATAMA

27) Fakülteden sonra mecburi hizmetimi yaptığım yer, uzmanlık sonrasında mecburi hizmet için atanacağım yerin belirlenmesinde etkili midir?

Beşinci ve altıncı grup ilçe merkezlerine bağlı yerleşim yerleri ile Bakanlar Kurulunca tespit edilecek il merkezi ve il merkezlerine bağlı yerleşim yerlerinde Devlet hizmeti yükümlülüğünü yerine getirenler, tekrar Devlet hizmeti yükümlüsü olduklarında istekleri dışında bu yerlere atanamazlar.

SÖZLEŞMELİ ÇALIŞMA

28) Mecburi hizmet için atandığım yerde az sayıda kadro olduğu için benim sözleşmeli çalışmaya dahil olamayacağım söylendi, ne yapabilirim?

4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılmasına İlişkin Yasa uyarınca “Bu Kanuna göre istihdam edilecek sözleşmeli personel pozisyonlarının, bu Kanunun 1 ve 3 üncü maddeleri gereğince Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenen hizmet birimlerinde ve bu kararlarda belirtilen azami pozisyon sayısını geçmemek üzere, sağlık kurum ve kuruluşları ile gezici sağlık ve 112 acil servis gibi hizmet bazında birimler ve pozisyon unvanları itibarıyla dağılımına ilişkin vize işlemi, Bakanlığın teklifi üzerine yılda bir kez olmak üzere Maliye Bakanlığınca yapılır.”

Söz konusu Yasa hükmüyle sözleşmeli sağlık personeli kadrosuna ilişkin sınırlamalar getirilmiş ise de 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununda “İlgililerin talebi halinde 10.7.2003 tarihli ve 4924 sayılı Kanuna tâbi sözleşmeli sağlık personeli olarak Devlet hizmeti yapmakla yükümlüdürler.” kuralının bulunduğu gözetildiğinde; mecburi hizmet yükümlüsünün talep etmesi halinde, atandığı yerdeki 4924 kadrosundan yararlandırılması gereklidir. Bunun sağlanabilmesi için İdare, gerektiğinde ek kadro tahsisini sağlamalıdır.

İL İÇİ GÖREVLENDİRME

29) Mecburi hizmet yükümlüsü hekimler istemedikleri halde il içinde başka hastanelerde görevlendirilebiliyorlar mı? Eğer bu durum kanuna aykırıysa görevlendirmeye gitmemeleri için ne yapmaları gerekir?

3359 sayılı Yasanın Ek 6. Maddesine göre “Devlet hizmeti yükümlülüğünü yapmakta olan personel, mazeret ve zorunlu haller dışında başka yere atanamaz. Ancak deprem gibi olağanüstü hallerde geçici olarak bir ayı aşmamak üzere görevlendirilebilir.” İstisnai düzenleme ise, aile hekimliği uygulamasından kaynaklanan sebeplerle il içinde görevlendirme yapılabileceğine ilişkin yasal düzenlemedir.

Bu koşullar gerçekleşmediği sürece mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirenlerin atandıkları yerden başka bir yere görevlendirilmeleri hukuka aykırıdır.

Aksi bir işlemle karşı karşıya kalındığında idare mahkemesinde dava açılarak işlemin iptalinin sağlanması mümkündür.

GEÇİCİ GÖREVLENDİRME

30) Mecburi hizmet sırasında geçici görevlendirme ile görevlendirildiğimizde bu görevlendirmeyi kabul etmeyebilir miyiz? Nasıl bir yol izlemeliyiz?

Mecburi hizmet sebebiyle yapılan atamalar hizmet gereksiniminin karşılanması için belli bir kadroya yapılmaktadır. Bu şekilde yapılan atamaların geçici görevlendirme gibi usullerle boşaltılmaması amaçlanmış, 3359 sayılı Yasa'ya bu yönde açık hüküm konulmuştur. Buna göre; "Devlet hizmeti yükümlülüğünü yapmakta olan personel, mazeret ve zorunlu haller dışında başka yere atanamaz. Ancak deprem gibi olağanüstü hallerde geçici olarak bir ayı aşmamak üzere görevlendirilebilir." Aynı yasada aile hekimliği uygulamasının gerektirdiği durumlara ilişkin olarak mecburi hizmet yapanların il içinde geçici görevlendirilebileceğine ilişkin bir istisna bulunmaktadır.

Ancak ne yazık ki, söz konusu yasal düzenlemedeki kesin ifadelerle karşın, mecburi hizmette olup olmadığına bakılmaksızın hekimlerin kimi zaman acil servislerde, kimi zaman ilçelerde, kimi zaman da il dışındaki hizmet ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla geçici görevlendirildikleri görülmektedir.

Böyle bir durumla karşılaşıldığında, mecburi hizmet yapıldığı belirtilerek itiraz edilmesi, sonuç alınamaması durumunda ivedilikle idare mahkemesinde dava açılarak yürütmenin durdurulması ve işlemin iptali talep edilmelidir.

MECBURİ HİZMET BİTİMİNDE İLİ İÇİNDE ATAMA

31) Mecburi hizmeti bir ilin ilçesinde yapıyorsak mecburi hizmet süresini bitirdiğimizde il merkezine atama isteyebilir miyiz? Bunun için bir yasal düzenleme var mı?

Mecburi hizmetin tamamlanmasından sonra naklen tayin talebinde bulunmak mümkündür. Halen çalışılan il dışına tayinler Ocak ve Temmuz aylarında yapılmaktadır. İl içinde ise her zaman yer değiştirme mümkündür.

Bütün bu yer değişikliklerinde tercih ve daha önce çalışılan yerlere göre hesaplanan hizmet puanları hekimlerden kimin atanacağını belirlemektedir.

İSTİFA / MÜSTAFİLİK YAPTIRIMI

32) Müstafilik ve atandığımız yere gidip istifa edip 1 ay çalışıp görevimizden ayrılma durumlarında 6 ay ve 1 yıl Devlette çalışmama süresi nasıl hesaplanıyor?

Devlet memurlarının istifa ile ayrılmasında 6 ay, istifa etmiş (müstafi) sayılarak ayrılmasında ise bir yıl süreyle memuriyete alınmama yaptırımı uygulanır. Söz konusu süreler memurun görevden ayrıldığı tarihten itibaren başlar ve belirtilen sürenin geçmesiyle yaptırım sonlanır.

Örneğin; 1.1.2015 tarihli dilekçeye 3.1.2015 tarihinde istifa ederek ayrılan memur 3.7.2015 tarihinden itibaren yeniden memuriyete girebilir. Aynı şekilde, 1.1.2015 tarihinden itibaren kesintisiz ve mazeretsiz şekilde 10 gün boyunca göreve gitmeyen kişi 12.1.2015 tarihinden itibaren müstafi sayılır ve 12.1.2016 tarihinden itibaren yeniden memuriyete girebilir.

OLAĞANÜSTÜ HALDE İSTİFA MÜMKÜN MÜ?

33) Olağanüstü hal uygulamasında istifa edebilir miyim, sonuçları ne olur?

Devlet memurluğunda istifa, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 94 ve devamındaki maddelerde düzenlenmiştir. Buna göre, Devlet memurları çalıştıkları kuruma yazılı olarak bildirerek (çekilebilir) istifa edebilir. Çekilen memurun bu talebi amir tarafından kabul edilmediğinde, memur, bir ay bekledikten sonra birim amirine yazılı olarak bildirimde bulunarak görevinden ayrılabilir. Olağanüstü hal durumunda, bu bekleme süresinin birim amirleri tarafından bir aya kadar uzatılabileceği Yasa'da ayrıca belirtilmiştir.

Devlet Memurları Kanununun 95. maddesindeki "Hizmet icaplarına göre devir ve teslim işlemleri için gerekli süreler, yönetmelikte belirtilir." hükmüne uygun olarak, Devlet Memurlarının Çekilmelerinde Devir ve Teslim Süreleri Hakkında Yönetmelik'te olağanüstü hal döneminde devir teslim sürelerinin bir aya kadar uzatılabileceği belirtilmekte, Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan 11.11.2016 tarihli Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Devir-Teslim ve İlişik Kesme Yönergesi'nin 7. maddesinde de devir teslim süresinin olağanüstü halde birim amiri tarafından bir ay daha uzatılabileceği ifade edilmektedir.

Diğer yandan, Devlet Memurları Yasasının 96. maddesine göre "Olağanüstü hal, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hallerinde veya genel hayata müessir afetlere uğrayan yerlerdeki Devlet Memurları yerine atanacaklar gelip işe başlamadıkça görevlerini bırakamazlar." hükmü bulunmaktadır.

Temel haklara ilişkin sınırlamanın ölçülü olması gerektiğine ilişkin Anayasal kuralın yanı sıra memurun istifası sebebiyle kamu hizmetinde aksama olmaması için düşünülmüş olan bekleme süresini Sağlık Bakanlığı, olağanüstü hal döneminde iki ayla sınırlandırmış olmakla, **bu süre beklenmesine karşın yeni görevlendirme olmaması durumunda memurun üstüne haber vererek ayrılabilirliği düşünülmektedir.**

Ancak Devlet Personel Başkanlığı olağanüstü hal uygulaması döneminde istifa halinde, istifanın kabul edilmesi ya da istifa eden kişinin yerine atanan kişinin göreve başlamasına kadar görevden ayrılmanın mümkün olmadığı yönünde görüş bildirmiştir.

OLAĞANÜSTÜ HALDE MÜSTAFİ SAYILIRSAM NE OLUR?

34) Müstafi sayılmanın sonuçları olağanüstü hal uygulamasında değişir mi?

Devlet memurluğundan istifaya ilişkin kurallara uymaksızın görevden ayrılmak suretiyle müstafi sayılmanın yaptırımını bir yıl süreyle Devlet memurluğuna alınmamak iken bu fiilin olağanüstü hal döneminde işlenmesi halinde yaptırımını, *hiç bir surette Devlet memurluğuna alınmamak* şeklinde düzenlenmiştir.

İSTİFA DİLEKÇESİ

35) Atandığımız yere gidip istifa edip 1 ay çalışıp görevimizden ayrılma durumlarında nasıl dilekçeler yazmamız, dilekçeleri kime yazmamız gerekli?

Devlet memurunun istifa ederek ayrılmasında, kamu hizmetindeki sürekliliğin sağlanabilmesi için, yerine atanacak kişinin gelmesi için bir ay süreyle beklemek zorundadır. Ancak, amir tarafından istifa talebi uygun bulunursa bu sürenin beklenmesine gerek yoktur.

Mecburi hizmet ya da açıktan atama ile memuriyete başladıktan sonra istifa talebinde bulunulması, bu talebi ifade eden bir dilekçenin kurum amirine verilmesi suretiyle yapılır.

İSTİFA HAKKININ SINIRI

36) Kaç kez devlet memurluğundan istifa etme ve geri dönüş hakkı bulunmaktadır?

Devlet memurluğunda en çok iki kez istifa etmiş olmak yeniden memuriyete girişi engellemektedir. Bir başka anlatımla, ikiden fazla istifa edilmemiş olması halinde yeniden memuriyete girmek mümkündür.

ATANAN YERE GİTMEMENİN İSTİFA HAKKINA ETKİSİ

37) Zorunlu hizmette atandığımız yere gidilmediğinde memuriyetten istifa hakkından feragat edilir mi? Ya da sadece bir yıl kur'aya girme açısından mı "cezal" olunur?

Mecburi hizmet için atama yapılmasına karşın göreve başlamamak istifa etmiş sayılmaya sebep olabilir. Bunun sonucu olarak bir yıl süreyle memuriyete alınmamanın yanı sıra iki defadan fazla istifa edenlerin yeniden memuriyete alınmamasında esas alınan istifa haklarından biri de kullanılmış olur. Ancak, zorunlu hizmet ataması tıp fakültesinden mezun olan hekimin ilk defa devlet memurluğuna girmesi şeklinde ise, bu atamaya gitmemek bir yıl süreyle memuriyete alınmama sebeptir ancak bütün memuriyet yaşamında geçerli olan iki istifa hakkı arasında değerlendirilmez.

İSTİFA HAKKI BİTMİŞ KİŞİNİN MECBURİ HİZMETİ

38) Mecburi hizmet yükümlülüğü öncesi devlet hizmeti kapsamında 3 kez istifa etmiş bir hekim için süreç nasıl işler?

Mecburi hizmetin yapılmaması mesleğin uygulanmasına ilişkin yasaklamayı da beraberinde getirdiğinden Devlet memurluğuna atanamama kısıtlılığı mecburi hizmet süresiyle sınırlı olarak uygulanmamalı ya da sözleşmeli olarak atanabilir. Bir başka ifadeyle hekim mecburi hizmetini yapana kadar ilgili kadroya atanır ancak mecburi hizmeti tamamlandığında ilişkisi kesilmek suretiyle önceki istifalardan kaynaklanan yaptırımın uygulanması mümkün olur. Ancak hiçbir şekilde, istifalar gerekçe gösterilerek mecburi hizmetin yaptırılmasından kaçınılamaz.

MECBURİ HİZMET TAMAMLANMADAN OHAL KHK'SI İLE UZAKLAŞTIRILANLAR

39) Olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamesi ile kamu görevinden çıkartılan kişi mecburi hizmeti tamamlamamış ise mesleğini uygulayabilir mi?

675 sayılı KHK'nın 10. maddesine göre “20/7/2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ülke genelinde ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnameler ile doğrudan veya anılan kanun hükmünde kararnamelerde öngörülen usuller çerçevesinde meslekten, kamu görevinden veya ilgili kurumların teşkilatından çıkarılanlar ile 15/8/2016 tarihli ve 673 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesi uyarınca öğrencilikle ilişkileri kesilenlerin; ... Mecburi hizmet yükümlülükleri ve mecburi hizmete bağlı borç yükümlülükleri ortadan kalkar...”

Mecburi hizmeti tamamlamadan ayrılanların mecburi hizmete tabi mesleki yetkiyi kullanamayacağı kuralına karşın, yukarıda belirtilen istisnai hüküm uyarınca, mecburi hizmet yükümlülüğü ortadan kalkmıştır. Bu durumda, mecburi hizmet tamamlanmadığı gerekçesiyle mesleki yetki kısıtlaması uygulanamaz. Bir başka ifadeyle, mecburi hizmet yapılmamış olmakla birlikte tabinin mesleğini özel sağlık kurum ve kuruluşlarında uygulaması mümkündür.

MECBURİ HİZMET SONRASI ÇALIŞMA

40) Mecburi hizmeti bitirdikten sonra mecburi hizmet yapılan yerde kalma ya da başka yerlere (devlet hastanesi, üniversite) tayin olma koşulları nelerdir?

Atama yapılan yerde mecburi hizmet tamamlandıktan sonra, hangi statü ile çalışılmakta ise onun devamı mümkündür. Başka yerlere nakil ise Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine göre, genel olarak, çalışılan yere göre verilen hizmet puanı esas alınarak yapılır.

Sağlık Bakanlığında mecburi hizmeti tamamladıktan sonra üniversite kadrosuna geçmek, ilgi kadronun şartlarını taşımanın yanı sıra Sağlık Bakanlığının bu değişikliğe muvafakat etmesini de gerektirir.

ÜCRETSİZ İZİN

41) Memuriyette beş yılını dolduranların bir yıl ücretsiz izin hakkı mevcuttur. Bu süreyi zorunlu hizmet sürerken kullanmak mümkün müdür?

Mecburi hizmette de memuriyetten kaynaklanan hakların kullanılması mümkündür. Ancak önemle belirtmek gerekir ki, söz konusu iznin kullanılması durumunda mecburi hizmet kullanılan izin süresi kadar uzayacak; izinli geçen süreler mecburi hizmet süresinden düşülmeyecektir.

SAĞLIK RAPORU

42) Uzun süreli sağlık raporu bulunan kişinin adı Devlet hizmeti yükümlülüğü kurasında yayınlanır mı?

Tıp fakültesini bitirdikten sonra sağlık mazereti sebebiyle göreve başlayamayacak olan kişiler, sağlık raporunu Sağlık Bakanlığına vererek, rapor süresince atama yapılmamasını sağlayabilirler. Kaldı ki, mecburi hizmet ataması yapılmış olsa da sağlık mazereti sebebiyle göreve başlanamaması durumunda herhangi bir yaptırım uygulanması söz konusu olmayacaktır. Ancak unutulmamalıdır ki, sağlık raporu ile geçen süre mecburi hizmet süresinden sayılmamaktadır.

YURTDIŞINDA ÇALIŞMA

43) Yurt dışında çalışmak istense hekimlik veya uzmanlık hakkının alındığına dair yazı/diploma nasıl alınabilir?

3359 sayılı Yasanın Ek 4. Maddesinin son fıkrasına göre; “Devlet hizmeti yükümlülüğü kapsamındaki personel, bu görevlerini tamamlamadan mesleklerini icra edemezler.” Ancak mesleğin icra edilememesi, söz konusu mesleğin kazanıldığına ilişkin hakkı ortadan kaldıran bir unsur değildir. Bir başka ifadeyle tıp fakültesini bitiren ya da uzmanlık eğitimini başarıyla tamamlayan ancak mecburi hizmetini yapmayan kişi tabip veya uzman tabip olmuştur ancak bu mesleğin ülkemizde yapılabilmesi mecburi hizmetin tamamlanması koşuluna bağlanmıştır.

Bu çerçevede, tıp fakültesinin bitirildiği yahut uzmanlık eğitiminin tamamlandığına dair yazı ilgili fakülte veya eğitim araştırma hastanesinden alınabilir. Böyle bir yazının verilmesini yasaklayan herhangi bir kural düzenleme bulunmamaktadır. Kaldı ki Sağlık Bakanlığı da bir genelge yayınlayarak diploma ve uzmanlık belgelerinin ilgisine teslim edilebileceğini belirtmiştir.

MECBURİ HİZMET KALKAR MI?

44) Mecburi hizmet uygulamasının kalkma olasılığı var mıdır?

Mecburi hizmet yasal düzenleme ile getirilmiştir. Yeni bir yasa ile kaldırılması mümkün olduğu gibi, mevcut yasal düzenlemeyle Bakanlar Kuruluna verilen yetki kullanılarak mecburi hizmet sürelerinin kısaltılması da mümkündür. Söz konusu kısaltmanın ne kadar olacağına ilişkin bir kural yasada mevcut olmadığından sıfır güne kadar kısaltılmak suretiyle mecburi hizmetin Bakanlar Kurulu tarafından fiilen kaldırılması da mümkündür. Ancak TBMM veya Bakanlar Kurulunda bu yönde bir hazırlık bulunmamaktadır.

MECBURİ HİZMET VE TTB

45) Meslek odası mecburi hizmet uygulaması ile ilgili bir çalışma içinde midir?

Türk Tabipleri Birliği ve tabip odaları mecburi hizmetin yürürlüğe konulduğu 2005 yılında yoğun olarak karşı çıkmış; eylemlerin yanı sıra yargısal girişimlerle de hekimlerin hakkını korumak yönünde çaba göstermiş; eksik kalan mecburi hizmet sürelerinin bir sonrakine eklenmesinin önlenmesi gibi kimi kazanımlar da sağlanmıştır.

Halen de mecburi hizmet uygulamasında ortaya çıkan haksız uygulamaların ortadan kaldırılabilmesi için bireysel çabalara destek verilmekte; mecburi hizmetin halk sağlığına ve hekimlik ortamına uzun dönem etkilerinin anlaşılabilmesine ilişkin çalışmalar da yürütölmektedir.

HUKUKİ YARDIM

46) Hukuki süreçte hekimlere destek olabilecek TTB'nin hukuk danışmanı/avukatı var mıdır?

Türk Tabipleri Birliği Hukuk Bürosu halen dört avukat ile Merkez Konseyine, tabip odalarına ve mümkün olduğunca hekimlere danışmanlık hizmeti vermektedir. Ayrıca; Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Antalya başta olmak üzere kimi tabip odalarında görev alan hukuk danışmanları da konuya ilişkin deneyimlerini ve birikimlerini paylaşmaktadırlar.